

Opis źródła:

Zmarły w 1018 roku biskup merseburski Thietmar jest autorem kroniki, w której opisał wydarzenia z czasów sobie współczesnych. Dzieło to jest bardzo ważnym źródłem wiedzy o Polsce pierwszych Piastów: Mieszka I i Bolesława Chrobrego. Co istotne: o pierwszym historycznym władcy Polski niemiecki biskup dowiadywał się ze źródeł pisanych i tradycji ustnej. Z kolei gdy mowa jest o Bolesławie Chrobrym to można powiedzieć, że był on świadkiem wielu spośród wydarzeń związanych z osobą przyszłego króla

Miejsce wydania:

Thietmari Merseburgensis episcopi Chronicon, red. I. M. Lappenberg, Hannoverae 1889 (seria: *Monumenta Germaniae Historica: Scriptores rerum Germanicarum*, t. 54).

Kronika Thietmara, tłum. Z. Jedlicki, Kraków 2014.

Miejsce przechowywania:

Rękopis drezdeński, w większości zniszczony w 1945 roku, lecz zachowany w formie faksymiliów:

<https://web.archive.org/web/20161112171158/http://www.mgh-bibliothek.de/digilib/thietmar.html>

Tekst źródła:**Thietmar o śmierci Mieszka I i jej następstwach**

25 maja roku Pańskiego 992, w dziesiątym roku panowania Ottona III, wspomniany wyżej książę Mieszko, sędziwy już wiekiem i gorączką zmożony, przeniósł się z tego miejsca do wiekuiestej ojczyzny, pozostawiając swoje państwo do podziału między kilku książąt. Z lisią chytrością złączył je potem w jedną całość syn jego Bolesław, wypędziwszy macochę i braci oraz osłepiwszy swoich zaufanych Odylena i Przybywoja. Onże Bolesław, aby tylko samemu panować, podeptał wszelkie prawo i sprawiedliwość. Poślubił córkę margrabiego [Miśni] Rykdaga, którą następnie odprawił. Z kolei pojął żonę Węgierkę, z którą miał syna Bezpryma, lecz i tę również przepędził. Trzecią była Emnilda, córka czcigodnego księcia Dobromira, która – Chrystusowi wierna – niestateczny umysł swego męża ku dobremu zawsze kierowała i nie ustawała w zabiegach, by przez wielką szczodroblivość w jałmużnach i umartwianiach odpokutować za grzechy ich obojga. Urodziła ona dwóch synów: jednego Mieszka i drugiego, którego ojciec nazwał imieniem swojego ukochanego władcy, ponadto trzy córki, z których jedna jest ksienią, druga żoną grafa Hermana, trzecia zaś małżonką syna księcia Włodzimierza

Słowniczek pojęć:

Otton III – król niemiecki w latach 983-1002. W 996 roku przyjął także koronę cesarza rzymskiego.

Macocha i bracia – mowa tu o drugiej żonie Mieszka I, Odzie, i jej synach – Mieszku i Lambertcie.

Margrabiego [Miśni] – pograniczna marchia Rzeszy ottońskiej założona na ziemiach Słowian Połabskich, granicząca bezpośrednio z Polską.

Ksieni – inaczej opatka. Przełożona opactwa żeńskiego.

Grafa – inaczej hrabiego.

Pytania do źródła:

Pytania dla uczniów szkoły podstawowej i uczniów szkoły średniej (poziom podstawowy)

Wymień dwa kraje sąsiadujące z państwem Bolesława Chrobrego, z którymi członków dynastii Piastów łączyły więzi małżeńskie.

Czy na podstawie przytoczonego fragmentu możemy wywnioskować, że Thietmar przejawiał negatywny stosunek do wszystkich członków dynastii Piastów?

Wskaż dwie wymienione w tekście postaci, które zdaniem biskupa prowadziły chrześcijańskie życie.

Czy opis odnosi się wyłącznie do czasów poprzedzających koronację Bolesława Chrobrego?

Pytania dla uczniów szkoły średniej (poziom rozszerzony): pytania dla poziomu podstawowego, a ponadto

Na czyją cześć Bolesław Chrobry mógł nazwać drugiego z synów z małżeństwa z Emnildą?

Wskaż przykład innego władcy Polski, który podjął przed śmiercią decyzję podobną do ostatniej woli Mieszka I.

Ilu władców, którzy w ciągu swojego życia nosili tytuł królewski wymienił Thietmar?

Wskazówki:

W tekście wymieniono kilka żon, które pojął Bolesław Chrobry: córkę władcy sąsiadującej z Polską marchii miśnieńskiej Rykdaga, nieznaną z imienia Węgierkę, a także Emnildę, której ojciec Dobromir władał nieznanym bliżej związkiem słowiańskim. Dodatkowo kronikarz odnotował małżeństwa córek polskiego władcy z kolejnym margrabią Miśni Hermanem oraz ze Światopełkiem, potomkiem ruskiego księcia Włodzimierza Wielkiego.

Co znamienne: negatywnie nastawiony do Bolesława Chrobrego kronikarz miał lepsze zdanie na temat jego ojca. Podkreślił, że Mieszko „przeniósł się z tego miejsca do wiekuistej ojczyzny”, a zatem jako chrześcijanin został zbawiony. Drugą osobą, której Thietmar przypisał chrześcijańskie cnoty była małżonka Chrobrego, Emnilda. Podział państwa pomiędzy kilku synów był w średniowieczu sytuacją często spotykaną – podobnym przykładem jest na przykład tak zwana ustawa sukcesyjna Bolesława Krzywoustego albo podziały dokonane przez jego ojca, Władysława Hermana.

Autor kroniki zmarł w 1018 rokiem – siłą rzeczy odnosił się zatem do czasów sprzed koronacji królewskiej Bolesława Chrobrego, która miała miejsce w 1025 roku, na krótko przed jego

śmiercią¹. We fragmencie możemy jednak przeczytać o dwóch władcach, którzy w ciągu swojego życia zostali królami. Są to Bolesław Chrobry oraz Otton III, który już w 983 roku, jako trzylatek, został koronowany na króla Rzymian, jak oficjalnie brzmiał tytuł króla niemieckiego.

Literatura pomocnicza:

Labuda G., *Mieszko I*, Wrocław 2002.

Ożóg K., *Posłowie*, [w:] *Kronika Thietmara*, tłum. Z. Jedlicki, Kraków 2014.

Polska pierwszych Piastów: państwo, społeczeństwo, kultura, wyd. 2, Warszawa 1970.

Tymieniecki K. *Bolesław I Chrobry albo Wielki*, [w:] *Słownik starożytności słowiańskich: encyklopedyczny zarys kultury Słowian od czasów najdawniejszych*, t. 1, Wrocław 1961, s. 143-146.

Najważniejsze cezury:

992 – śmierć Mieszka I.

992 – 1025 – rządy Bolesława Chrobrego.

1018 – śmierć Thietmara.

Imię i nazwisko osoby opracowującej rekord: Arkadiusz Siwko.

¹ Oczywiście o ile nie przychylimy się do hipotezy, zgodnie z którą Bolesław Chrobry został koronowany przez Ottona III przy okazji zjazdu gnieźnieńskiego w 1000 r.